

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری در خصوص:

تقاضای ابطال تعرفه شماره T202 مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۲
شورای اسلامی شاهین شهر

کد گزارش: ۹۵۰۱۰۰۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۱/۱۴

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

تقاضای ابطال تعرفه شماره T202 مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۲ شورای
اسلامی شاهین شهر

تهیه و تنظیم:

محمدعلی فراهانی

نظارت:

محمدامین ابریشم‌کش و مرتضی حاج‌علی‌خمسه

پژوهشگده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۵۰۱۰۰۲

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۵/۰۱/۱۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت: تقاضای ابطال تعرفه شماره T202 مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۲

شورای اسلامی شاهین شهر^۱

شاکی: عبدالحسین کریمی مقدم

طرف شکایت: شورای اسلامی شاهین شهر

جهات مغایرت شرعی: اصل تسلیط، اصل لاضرر، حرمت مالکیت مشروع

افراد، قاعده فقهی «الحق القديم لا یبطله شیء»

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۱۴۸۱۳۷/۲۰۰/۲۱۰/۹۰۰۰ - ۱۳۹۴/۹/۲۸

مقدمه

شورای اسلامی شاهین شهر در مصوبه مورد شکایت اقدام به تعیین «عوارض ارزش افزوده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی و تجمیع املاک» کرده است. بنابراین، املاکی که در نتیجه اجرای طرح‌های عمرانی و یا تجمیع املاک، دارای ارزش افزوده شوند، مشمول عوارضی می‌شوند که شهرداری در هنگام فروش و یا هرگونه نقل و انتقال ملک و یا هنگام صدور پروانه ساختمانی از صاحب ملک دریافت می‌کند. شاکی در این پرونده، وضع چنین عوارضی را مغایر با قانون و موازین شرع دانسته که در این پرونده به بررسی حقوقی آن خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

ابتدا به ادله شاکی اشاره می‌شود:

۱- در نامه رییس دیوان به اشتباه مصوبه شهرداری ذکر شده است.

۱. مطابق بند «۱» ماده (۵۵)^۱ قانون شهرداری ایجاد خیابان وظیفه ذاتی شهرداری است و مطابق ماده (۲۹)^۲ قانون آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها درآمد شهرداری‌ها احصا گردیده و براساس قانون نوسازی و عمران شهری^۳، عوارض موضوع این قانون بایستی صرف عمران، به‌سازی و ایجاد خیابان و پروژه‌های عمومی و عمرانی شود. بنابراین هیچ‌کس نمی‌تواند هزینه‌های شهری را بر عهده فرد یا گروهی خاص از شهروندان قرار دهد.

۲. براساس ماده (۱۸۳)^۴ قانون مدنی که عقد را تعریف کرده است، نمی‌توان تعهدی را به ضرر فرد ثالثی منعقد نمود و یا به صورت یک‌طرفه برای

۱- ماده ۵۵ قانون شهرداری (اصلاحی ۱۳۴۲/۰۷/۱۳): «وظائف شهرداری به شرح زیر است: (۱) ایجاد خیابان‌ها و کوچه‌ها و میدان‌ها و باغ‌های عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در حدود قوانین موضوعه، (۲) ...»

۲- ماده ۲۹ قانون آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها: «درآمد شهرداری‌ها به شش طبقه به شرح زیر تقسیم می‌شود: (۱) درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر)، (۲) درآمدهای ناشی از عوارض اجتماعی، (۳) بهاء خدمات و درآمدهای مؤسسات انتفاعی شهرداری، (۴) درآمدهای حاصله از وجوه و اموال شهرداری، (۵) کمکهای اعطایی دولت و سازمانهای دولتی و (۶) اعانات و کمکهای اهدایی اشخاص و سازمانهای خصوصی و اموال و دارایی‌هایی که به طور اتفاقی یا به موجب قانون به شهرداری تعلق می‌گیرد.

۳- ماده (۲) قانون نوسازی و عمران شهری (اصلاحی ۱۳۸۷/۰۲/۱۷): «در شهر تهران از تاریخ اول فروردین ماه ۱۳۴۸ و در سایر شهرها از تاریخی که وزارت کشور تعیین و اعلام کند بر کلیه اراضی و ساختمانها و مستحدثات واقع در محدوده قانونی شهر عوارض خاص سالانه به مأخذ یک درصد (۱٪) بهای آنها که طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد برقرار میشود. شهرداریها مکلفند بر اساس مقررات این قانون عوارض مذکور را وصول کرده و منحصرأً بمصرف نوسازی و عمران شهری برسانند. مصرف وجوه حاصل از اجرای این قانون در غیر موارد مصرح در این قانون در حکم تصرف غیر قانونی در اموال دولت خواهد بود.»

۴- ماده ۱۸۳ قانون مدنی: «عقد عبارت است از اینکه یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آنها باشد.»

شخص دیگری ایجاد تعهد کرد و چنین اقدامی مغایر با اصل ۱۴۰ قانون اساسی است. گفتنی است شاکی از سال ۱۳۵۱ و قبل از تأسیس شهرداری شاهین شهر در سال ۱۳۵۳، مالک و ساکن ملک موضوع پرونده بوده است و به عقیده او انجام اقدامات قانونی شهرداری نباید حقوق ایشان را تحت تأثیر قرار دهد.

۳. با توجه به قانون راجع به لغو حق مرغوبیت مصوب ۱۳۶۰/۸/۲۸ و آراء متعدد هیأت عمومی دیوان عدالت اداری از جمله دادنامه‌های شماره ۲۵ (۱۳۷۵/۲/۲۲)، ۱۲۳ (۱۳۷۷/۶/۱۴)، ۱۷۲ و ۱۷۳ (۱۳۸۱/۵/۲۷)، ۱۷۹۰ (۱۳۹۳/۱۰/۲۲) و ۴۸۴ (۱۳۹۱/۷/۱۷)^۲ اخذ هرگونه وجه یا عوارض تحت عنوان عوارض ارزش افزوده غیرقانونی است.

۴. شاکی مدعی است، از سال ۱۳۵۱ ملک مزبور با وضعیت موجود [وجود داشته و شاکی این ملک را در سال ۱۳۷۱ با وضعیت فعلی]^۳ خریداری نموده و اساساً شهرداری در آن عملیات عمرانی نداشته است. (به عبارت دیگر از ابتدای تأسیس این منطقه توسط مالک اولیه، خیابان‌بندی به صورت فعلی توسط خود مالک انجام شده است و خیابان ۵۰ متری با تملک اراضی و املاک ایجاد نشده است بلکه شهرداری صرفاً زمینی را

۱- اصل چهارم قانون اساسی: «هیچکس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا

تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.»

۲- متن آراء فوق در پیوست گزارش قابل مشاهده است.

۳- علیرغم اینکه در دادخواست عنوان شده است که ملک در سال ۱۳۵۱ به شاکی منتقل شده است در مذاکره شفاهی با وی، اظهار داشت که در سال ۱۳۷۱ ملک را خریداری کرده و همان زمان وضعیت ملک به صورت فعلی بوده است. در صورتی که شهرداری مدعی عملیات عمرانی قبل از تاریخ انتقال ملک مذکور است، بایستی عوارض مربوطه را هنگام انتقال ملک از فروشنده سابق دریافت می‌کرده است.

که به صورت خاکی وجود داشته است با عملیات خود، به خیابان آسفالت شده تبدیل کرده است و ملک متعلق به شاکی از زمان انتقال، بر خیابان بوده است.) براساس ادعای شاکی، به استناد بند «۱۰»^۱ مصوبه موضوع شکایت نباید از این ملک عوارض دریافت شود زیرا عملیات عمرانی در آن صورت نگرفته است. حال آنکه به موجب بند «۵»^۲ مصوبه، کلیه پلاک‌ها - با هر نوع کاربری - که در اجرای طرح عمرانی هستند مشمول عوارض خواهند بود.^۳

۱- بند «۱۰»: «این عوارض از املاکی اخذ خواهد شد که طرح‌های عمرانی در آنها اجرا شده باشد و در صورتی که ملکی قبلاً عوارض تعرفه T201 را پرداخت نموده باشد در موقع محاسبه عوارض این تعرفه، معادل عوارض تعرفه T201 به قیمت روز از آن کسر خواهد شد.»

۲- بند «۵»: «عوارض فوق مشمول کلیه پلاک‌ها با هر نوع کاربری که در اجرای طرح‌های عمرانی اعم از احداث، توسعه و تعریض معابر و میادین با شرح ذیل خواهد بود می‌باشد. الف) املاکی که در موقعیت اول قرار دارد ولیکن به دلیل اجرای طرح‌های عمرانی قسمتی از ملک مربوطه در مسیر گذر یا معبر قرار می‌گیرد. ب) املاکی که در موقعیت دوم و بعد از آن قرار داشته و لیکن به دلیل اجرای طرح‌های عمرانی به عنوان موقعیت اول منظور می‌گردد. ج) املاکی که در گذرهای بن‌بست و یا پیاده‌رو قرار داشته ولیکن به دلیل اجرای طرح‌های عمرانی از دسترس محلی خارج و محدودیت ارتباطی آن نیز مرتفع و به معبر اصلی ارتباط مستقیم پیدا کرده و یا منجر به افزایش سطح **مشرقیات** با تغییر موقعیت نسبت به وضع قبلی می‌گردد. د) املاکی که با اجرای طرح‌های عمرانی در تقاطع راه‌های اصلی یا فرعی (میادین) منجر به افزایش سطح **مشرقیات** از وضع قبلی به وضع موجود می‌گردد. ه) اراضی بایر یا کشاورزی که اجرای طرح‌های عمرانی سبب تفوق اراضی موصوف نسبت به وضعیت گذشته آنها خواهد گردید.»

۳- گفتنی است طبق بند «۵» مصوبه، کلیه پلاک‌ها با هر نوع کاربری که در اجرای طرح‌های عمرانی هستند مشمول عوارض موضوع این مصوبه می‌شوند و در بند «۱۰» مصوبه نیز همین حکم را تأکید نموده است. لذا بین این دو بند تعارضی وجود ندارد و برداشت شاکی از این دو بند صحیح نیست. شاکی در دادخواست به‌گونه‌ای توضیح داده است که براساس بند «۱۰» مشمول مصوبه نبوده درحالی‌که به استناد بند «۵» از وی مطالبه عوارض شده است. اما به نظر می‌رسد منظور شاکی این بوده است که با توجه به اینکه در ملک وی عملیاتی عمرانی انجام نشده است مشمول عوارض هم نیست.

۵. همچنین شاکی معتقد است که بر فرض اینکه شهرداری در محل ملک ایشان طرح عمرانی اجرا کرده باشد، در صورتی که عوارض ارزش افزوده را به طور جداگانه اخذ کند، در هنگام صدور پروانه نیز مجدداً عوارض‌های مربوطه را براساس ارزش افزوده ایجاد شده و در مقام اخذ عوارضی نظیر پذیره، پروانه و یا تراکم اخذ خواهد کرد و این امر به معنای دریافت دوباره عوارض، از یک موضوع واحد است.

در برابر ادله شاکی، شورای اسلامی شاهین شهر در دو بخش جوابیه‌ای صادر کرده است. شورای شهر با این تصور که دادخواست شاکی شامل دو بخش بوده و در بخش دوم از اقدامات شهرداری شکایت شده است، جوابیه خود را به صورت مذکور تنظیم کرده است؛

در بخش اول این جوابیه، توجیحات قانونی مصوبه موضوع شکایت بیان شده است که در ادامه بدان‌ها اشاره می‌شود:

۱. فتوای مقام معظم رهبری در پاسخ به سؤال وزیر وقت کشور^۱ و استناد به بند «الف» ماده (۱۷۴)^۲ قانون برنامه پنجم توسعه و بند «ح»

۱- «در این که ارزش افزوده ناشی از عبور خیابان از نزدیکی یک ملک، متعلق به صاحب آن ملک است نباید هیچ شک داشت. دولت یا شهرداری می‌تواند در صورت تصویب مجلس یا هر مقام قانونی مالیات ببندد، هم بر این ارزش افزوده، و هم برای ملکی که خیابان جدیدی از کنار آن عبور کند.»

۲- ماده (۱۷۴) قانون برنامه پنجم توسعه کشور: «شوراهای اسلامی و شهرداری ها و سایر مراجع ذی ربط موظفند تا پایان سال اول برنامه از طریق تدوین نظام درآمدهای پایدار شهرداری ها با اعمال سیاست های ذیل اقدام نماید: الف - کاهش نرخ عوارض صدور پروانه ساختمانی در کاربری های تجاری، اداری، صنعتی متناسب با کاربری های مسکونی همان منطقه باتوجه به شرایط اقلیمی و موقعیت محلی و نیز تبدیل این عوارض به عوارض و بهای خدمات بهره برداری از واحدهای احداثی این کاربری ها و همچنین عوارض بر ارزش افزوده اراضی و املاک، ناشی از اجرای طرح های توسعه شهری»

ماده (۱۴)^۱ آیین‌نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک (مصوب ۱۳۷۸ هیأت وزیران)، مبنای شرعی، قانونی و مقرراتی وضع عوارض موضوع مصوبه مورد شکایت می‌باشد. از طرفی این شورا مدعی است که شرایط شکلی تصویب و اعلام عمومی آن^۲ نیز توسط این شورا رعایت شده است.

۲. مردود بودن استناد به آراء دیوان عدالت اداری به دلایل زیر:

- دادنامه شماره ۴۸۴ از نظر موضوع ارتباطی با این پرونده و عوارض ارزش افزوده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی ندارد.
- دادنامه شماره ۱۷۹۰ اولاً به لحاظ موضوعی با پرونده حاضر بی‌ارتباط است؛ ثانیاً علت ابطال مصوبه شورای شهر یزد در دادنامه مذکور، شرطیت رضایت مالکین در اخذ عوارض مربوط به اصلاح معبر املاک مربوط به ثالث بوده است. اما عوارض ناشی از ارزش افزوده مصوب شورای اسلامی شاهین‌شهر ناشی از اقدامات شهرداری بوده و این شورا با استناد به قانون نحوه خرید و تملک اراضی - مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب - این عوارض را وضع کرده است.

۱- ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی ... : «شوراها موظفند به هنگام تصمیم‌گیری راجع به عوارض علاوه بر توجه به سیاست‌های کلی که در برنامه‌های پنجساله و قوانین بودجه سالیانه اعلام می‌شود، سیاست‌های عمومی دولت را به شرح ذیل مراعات نمایند : ... بند «ح»- وضع عوارض متناسب با ارزش افزوده زمین ناشی از تصمیمات مراجع قانونی و یا اجرای طرح‌های عمرانی»

۲- تبصره «۱» ماده (۵۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده: «شوراهای اسلامی شهر و بخش جهت وضع هر یک از عوارض محلی جدید، که تکلیف آنها در این قانون مشخص نشده باشد، موظفند موارد را حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای اجراء در سال بعد، تصویب و اعلام عمومی نمایند.»

- سایر دادنامه‌های ادعاشده نیز از حیث عدم ارتباط موضوعی با مصوبه موضوع شکایت قابل استناد نیستند.
- بخش دوم جوابیه شورای شهر، با این تصور که بخش دوم شکایت شاکی^۱ ناظر به اقدام شهرداری است، تنظیم شده است. در این بخش بیان شده است:
- با توجه به ماده (۷۷)^۲ قانون شهرداری، اختلافات در رابطه با عوارض و بهای خدمات بایستی در کمیسیون موضوع این ماده مطرح شود و پس از آن به دیوان عدالت اداری مراجعه شود.
- با فرض مراجعه به دیوان عدالت اداری، رسیدگی به شکایت از اجرای یک مصوبه در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری است و هیأت عمومی در این خصوص صلاحیتی ندارد.
- گذشته از موارد فوق، در کنار ملک مربوطه، یک پلاک دیگر موجود بوده و بعد از آن کوچه‌ای ۶ متری قرار داشته، که شهرداری با تملک پلاک‌های طرفین، آن را به بلواری ۵۰ متری تبدیل کرده است و از این محل ارزش افزوده قابل توجهی برای املاک مجاور ایجاد شده که البته تنها شاکی پرونده از پرداخت عوارض مربوطه

۱- مشخص نیست منظور شورای شهر از بخش دوم شکایت چیست، زیرا درخواست شاکی صرفاً ابطال مصوبه شورای شهر شاهین شهر است.

۲- **ماده ۷۷ قانون شهرداری:** «رفع هر گونه اختلاف بین مؤدی و شهرداری در مورد عوارض و بهای خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن به کمیسویی مرکب از نمایندگان وزارت کشور و دادگستری و انجمن شهر ارجاع می‌شود و تصمیم کمیسیون مزبور قطعی است. بدهی‌هایی که طبق تصمیم این کمیسیون تشخیص شود طبق مقررات اسناد لازم‌الاجرا به وسیله اداره ثبت قابل وصول می‌باشد اجرای ثبت مکلف است بر طبق تصمیم کمیسیون مزبور به صدور اجرائیه و وصول طلب شهرداری مبادرت نماید در نقاطی که سازمان قضائی نباشد رئیس دادگستری شهرستان یک نفر را به نمایندگی دادگستری تعیین می‌نماید و در غیاب انجمن شهر انتخاب نماینده انجمن از طرف شورای شهرستان به عمل خواهد آمد.»

استنکاف کرده است. همچنین گزارش کارشناس رسمی دادگستری که به پیوست پرونده موجود است خود معترف به وجود پلاکی در مجاورت ملک مربوطه می‌باشد. نهایتاً این شورا اقدام شهرداری در تملک املاک و ایجاد معبر وسیع ۵۰ متری را به استناد طرح مصوب کمیسیون ماده (۵)^۱ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران دانسته و از این جهت اقدام شهرداری را شرعی و قانونی تلقی کرده است.

با مطالعه دقیق استدلال‌ات طرفین پرونده به نظر می‌رسد که آنچه در این مصوبه توسط شورای اسلامی شاهین‌شهر تصویب شده، با توجه به اشارات این شورا، در حقیقت همان حق مرغوبیت یا مشرفیتی است که از نظر حقوقی فراز و نشیب‌های بسیاری را در نظام حقوقی ایران به همراه داشته است. در حقیقت عوارضی که بابت ارزش افزوده به یک ملک تعلق می‌گیرد در دو صورت محقق می‌شود؛ یا در نتیجه اجرای یک طرح عمرانی، ملک یا املاکی که پشت املاک دیگری بوده‌اند در اثر تخریب املاک جلوتر به یک خیابان یا معبر اصلی مشرف می‌شوند و در نتیجه این مجاورت موجب ایجاد ارزش افزوده می‌شود. در حالت دوم، ملکی که از ابتدا در مجاورت معبری قرار داشته، به دلیل عملیات عمرانی

۱- ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری (اصلاحی ۱۳۸۹/۰۴/۰۷): «بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی شهری و تغییرات آنها در هر استان به وسیله کمیسیونی به ریاست استاندار (و در غیاب وی معاون عمرانی استانداری) و با عضویت شهردار و نمایندگان وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی و همچنین رئیس شورای اسلامی شهر ذی‌ربط و نماینده سازمان نظام مهندسی استان (با تخصص معماری یا شهرسازی) بدون حق رأی انجام می‌شود. تغییرات نقشه‌های تفصیلی اگر بر اساس طرح جامع شهری مؤثر باشد باید به تأیید مرجع تصویب‌کننده طرح جامع (شورای عالی شهر سازی و معماری ایران یا مرجع تعیین شده از طرف شورای عالی) برسد.»

در آن معبر از مرغوبیتی برخوردار می‌شود که موجب ارزش افزوده برای آن ملک خواهد بود. بنابراین عنوان "عوارض ارزش افزوده" همان حق مشرفیت یا مرغوبیت است.

حق مرغوبیت و مشرفیت قبل از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ در نظام حقوقی ایران به صورت قانونی رسمیت داشت و مجلس شورای وقت در مصوبات متعددی ضوابط گوناگون آن را بیان کرده بود. اما پس از انقلاب اسلامی رویه قانون‌گذار متفاوت شد. ابتدا در سال ۱۳۵۸ و به موجب «لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت» که توسط شورای انقلاب به تصویب رسید، طرح‌های موضوع این قانون از پرداخت هر نوع عوارض مستقیم به شهرداری‌ها از جمله حق تشرف و مرغوبیت معاف شدند.^۱ پس از آن نیز در سال ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی در مصوبه خود به صراحت بیشتری حق مرغوبیت را به طور کلی ملغی کرد^۲ و تمام قوانین مغایر این قانون را نیز نسخ نمود. بنابراین با توجه به نسخ این قوانین و عطف نظر به

۱- تبصره «۴» ماده واحده: «طرح‌های موضوع این قانون از تاریخ شروع به اجراء از پرداخت هر نوع عوارض مستقیم به شهرداری‌ها مثل انواع عوارض متعلق به زمین و ساختمان و سایر اموال منقول و غیرمنقول و حق تشرف و حق مرغوبیت و مشابه آن معاف هستند.»

۲- قانون راجع به لغو حق مرغوبیت ۱۳۶۰/۸/۲۸: «ماده واحده - نظر به اینکه طبق قانون نحوه خرید املاک و اراضی مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران دریافت حق مرغوبیت از مالک یا مالکین املاکی که در اثر توسعه معابر و یا میداین و امثال آن به املاک آنها تعلق می‌گرفته منتفی گردیده است، لذا حق مرغوبیت ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی و ترمیم و توسعه و غیره که به موجب قوانین سابق بر آن به املاک اشخاص اعم از حقیقی و یا حقوقی تعلق گرفته لکن تا کنون وصول نشده ملغی و از این تاریخ به بعد دیگر وجهی به عنوان حق مرغوبیت چه بابت اصل و چه از جهت خسارت توسط شهرداری‌ها وصول نخواهد شد و این قبیل مطالبات در هر مرحله از وصول باشد دریافت نمی‌گردد.»

تبصره - قوانین مخالف این قانون لغو می‌گردد. وزارت کشور مأمور اجرای این قانون می‌باشد.»

اینکه تجویز اخذ هرگونه مالیات از مردم ماهیت تقنینی دارد و به تصریح اصول ۱۵۱ و ۲۸۵ قانون اساسی تنها مجلس شورای اسلامی می‌تواند تعیین چنین عوارضی را تجویز نماید، لذا مصوبه مورد شکایت مغایر با قوانین جاری می‌باشد.

از طرفی وزیر وقت کشور در سال ۱۳۶۹ در سؤالی از مقام معظم رهبری، موضوع ملکیت ارزش افزوده ناشی از اقدامات عمرانی شهرداری‌ها را مطرح می‌کند، با توجه به اینکه این اقدامات از محل بودجه عمومی شهر که متعلق به عموم مردم است صورت گرفته، آیا ارزش افزوده بالقوه و یا بالفعلی که در املاک مجاور در نتیجه این اقدامات به وجود می‌آید متعلق به مالک است و یا به عموم مردم تعلق داشته و شهرداری به نمایندگی از آنان می‌تواند آن را هنگام تبدیل به احسن شدن ملک یا نقل و انتقال آن از مالک دریافت کند؟

دفتر ایشان در پاسخ وزیر کشور مرقوم داشتند که مبرهن است که ارزش افزوده مزبور ملک مالک است اما «دولت یا شهرداری می‌تواند در صورت تصویب مجلس یا هر مقام قانونی مالیات ببندد.»

این نظر و بند «الف» ماده (۱۷۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه کشور که ذکر آن پیش از این گذشت، این تصور را به وجود آورده است که شوراهای اسلامی کشور به استناد این دو مجوز و با توجه به عموم حکم مقرر در بند «۱۶» ماده (۷۱)^۳ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و

-
- ۱- اصل پنجاه و یکم قانون اساسی: «هیچ نوع مالیات وضع نمی‌شود مگر به موجب قانون. موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی به موجب قانون مشخص می‌شود.»
- ۲- اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی: «سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانون‌گذاری را به شخص یا هیأتی واگذار کند ...»
- ۳- بند «۱۶» ماده (۷۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور

←

انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ می‌توانند عوارضی را تحت عنوان عوارض حق مرغوبیت یا عوارض ارزش افزوده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی وضع کنند. اما این برداشت قابل خدشه است. زیرا اولاً مقام معظم رهبری در پاسخ به سؤال رئیس دیوان عدالت اداری درخصوص معنای واژه «مالیات» - مذکور در پاسخ معظم له به وزیر کشور - از این حیث که صرفاً مالیات مصوب مجلس شورای اسلامی مقصود است و یا مالیات به معنای عام آن که عوارض مصوب شوراهای اسلامی شهر را نیز در بر می‌گیرد، اظهار نظر را به فقهای محترم شورای نگهبان احاله فرمودند.^۱ بنابراین استناد به نظر مقام معظم رهبری در پاسخ به وزیر کشور، استناد کاملی نیست.

ثانیاً در رابطه با ماده (۱۷۴) گفتنی است مطابق صدر این ماده، تکالیف مندرج در این ماده، ناظر بر شوراهای اسلامی شهر و شهرداری‌ها و نیز «سایر مراجع ذی‌ربط» می‌باشد^۲ که با توجه به ذکر این عبارت در کنار عبارت

→

و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵: «تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می‌شود.»
۱- در این مورد رجوع شود به نامه شماره ۹۰۰۰/۲۱۰/۳۷۶۰۵/۲۰۰ مورخ ۱۳۹۴/۳/۱۲ رییس دیوان عدالت اداری به عنوان حضرت آیه الله جنتی دبیر محترم شورای نگهبان قانون اساسی.

۲- ماده ۱۷۴ قانون برنامه پنجم: «شوراهای اسلامی و شهرداری‌ها و سایر مراجع ذی‌ربط موظفند تا پایان سال اول برنامه از طریق تدوین نظام درآمدهای پایدار شهرداری‌ها با اعمال سیاست‌های ذیل اقدام نمایند:

الف - کاهش نرخ عوارض صدور پروانه ساختمانی در کاربری‌های تجاری، اداری، صنعتی متناسب با کاربری‌های مسکونی همان منطقه با توجه به شرایط اقلیمی و موقعیت محلی و نیز تبدیل این عوارض به عوارض و بهای خدمات بهره‌برداری از واحدهای احداثی این کاربری‌ها و همچنین عوارض بر ارزش افزوده اراضی و املاک، ناشی از اجرای طرح‌های توسعه شهری

ب - تعیین سهم شهروندان در تأمین هزینه‌های خدمات عمومی و شهری، نگهداری، نوسازی و عمران شهری و همچنین تعیین سهم دولت در ایجاد زیرساخت‌های توسعه، عمران شهری و حمل و نقل

←

«شوراهای اسلامی و شهرداری‌ها» می‌توان گفت عبارت «سایر مراجع ذی‌ربط» منصرف از «شوراهای اسلامی و شهرداری‌ها» است. بنابراین نباید تمام تکالیف مندرج در این ماده را صرفاً متوجه شوراهای اسلامی یا شهرداری‌ها دانست. به ویژه آنکه در گذشته مجلس شورای اسلامی به عنوان مرجع اصیل قانون‌گذاری امکان اخذ این عوارض توسط شهرداری‌ها را منتفی اعلام کرده است. علاوه بر این، شورای نگهبان در برخی از نظرات خود، هرگونه وضع عوارض توسط نهادی غیر از مجلس شورای اسلامی را مغایر با اصل ۵۱ و یا ۸۵ قانون اساسی اعلام کرده است.^۱ افزون بر این، شورای نگهبان وضع عوارض توسط شوراهای

→

ج - تبدیل عوارض موضوع درآمد شهرداری‌ها از عوارض بر املاک به عوارض ناشی از مصرف و خدمات

د - تعیین ضمانت اجرائی برای وصول عوارض، بهای خدمات و سایر درآمدهای قانونی شهرداری‌ها

ه - افزایش تراکم زمین‌های مشجر با سطح اشغال کمتر نسبت به زمین‌های غیر مشجر با سطح اشغال بیشتر

و - تقویت ساز و کارهای مدیریت و نظارت بر هزینه‌کرد شهرداری

ز - برون‌سپاری وظایف قابل واگذاری و هدایت بودجه شهرداری‌ها به سمت هزینه‌کرد در حوزه وظایف اصلی و قانونی آنها و ممنوعیت پرداخت هرگونه هزینه از اعتبارات شهرداری به دستگاه‌های اجرائی»

۱- نظریه شماره ۳۰/۳۰/۲۱۹۰ مورخ ۱۲/۱۰/۸۱ شورای نگهبان:

«عطف به نامه شماره ۲۰۶۴۳ مورخ ۲۱/۹/۱۳۸۱؛ «لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی» مصوب جلسه مورخ نوزدهم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۲۷/۹/۱۳۸۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- وجوه موضوع بند «ط» ماده (۴) چنانچه مالیات باشد چون مطابق اصل ۵۱ قانون اساسی باید به موجب قانون وضع گردد لذا این بند از این جهت مغایر اصل مذکور می‌باشد و اگر منظور وجوه دیگری غیر از مالیات باشد چون وضع آن از امور تقنینی است باید توسط مجلس شورای اسلامی تعیین و یا ضوابط آن مشخص شود لذا این بند از این جهت نیز مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد. ...»

(ط - به دولت اجازه داده می‌شود به پیشنهاد کار گروهی متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارائی

←

اسلامی کشور را از دو جهت مغایر قانون اساسی اعلام کرده است؛ اول آنکه این صلاحیت، زائد بر صلاحیت نظارتی شوراهای اسلامی کشور موضوع اصل ۱۰۰ قانون اساسی است. دوم آنکه با توجه به ماهیت تقنینی «وضع عوارض»، تعیین آن یا مشخص نمودن ضوابط آن باید توسط مجلس شورای اسلامی انجام شود.^۲ لذا به نظر می‌رسد، تأیید ماده (۱۷۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه کشور توسط شورای نگهبان، منصرف از تجویز صلاحیت وضع عوارض توسط

→

(رئیس)، وزیر بازرگانی، وزیر ذی‌ربط و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور وجوهی بابت صدور انواع کارت‌ها و مجوزهای مربوط به فعالیت‌های اقتصادی، بازرگانی، تولیدی، صنعتی، خدماتی، معدنی و یا تأسیس مراکز مربوط دریافت و به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه‌داری کل کشور) واریز نماید.)

۱- اصل یکصدم قانون اساسی: «برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند. شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراهای مذکور و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.»

۲- نظریه شماره ۸۱/۳۰/۲۱۹۰ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۲ شورای نگهبان:

«... ۳- برقراری عوارض توسط شوراهای اسلامی در ذیل ماده (۵) زائد بر وظائف نظارتی موضوع اصل یکصدم قانون اساسی است لذا از این جهت مغایر اصل مذکور شناخته شد. همچنین چون وضع عوارض از امور تقنینی است باید توسط مجلس شورای اسلامی تعیین و یا ضوابط آن مشخص شود لذا این ماده از این جهت نیز مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.»

نظریه شماره ۸۱/۳۰/۱۸۲۰ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۵ شورای نگهبان:

«... ۱۱- وظایف و اختیارات مندرج در ماده (۷۰) مکرر موضوع ماده (۴۴) مصوبه زائد بر وظایف نظارتی مذکور در اصل یکصدم قانون اساسی است لذا ماده فوق‌الذکر مغایر این اصل شناخته شد. همچنین وضع و افزایش عوارض و یا تعیین ضوابط آن از امور تقنینی است و واگذاری آن به آیین‌نامه، بدون اینکه ضوابط آن در قانون مشخص شده باشد مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.»

شوراهای اسلامی شهر باشد و قدر متیقن از آخرین نظرات شورای نگهبان، عدم وجود صلاحیت وضع عوارض برای شوراهای اسلامی کشور است. علاوه بر استدلالات فوق، فقهای شورای نگهبان نیز در نظراتی که در پاسخ به استعلامات رییس دیوان عدالت اداری اعلام کرده‌اند، وضع عوارض تحت عنوان حق مرغوبیت یا مشرفیت را مغایر با موازین شرع دانسته‌اند.^۱

نتیجه‌گیری

آنچه در این پرونده مورد شکایت قرار گرفته عبارت است از عوارضی که به ارزش افزوده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی و تجمیع املاک در شهر شاهین‌شهر تعلق می‌گیرد. در حقیقت این عوارض همان عوارضی است که پیش از این تحت عنوان حق مرغوبیت یا مشرفیت شناخته می‌شد. با توجه به قانون راجع به لغو حق مرغوبیت مصوب ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی و نیز نظرات متعدد شورای نگهبان که به برخی از آنها اشاره شد، به نظر می‌رسد از نظر حقوقی نمی‌توان صلاحیتی را برای شوراهای اسلامی کشور در خصوص این موضوع توجیه نمود. استناد به نظر مقام معظم رهبری و نیز بند «الف» ماده (۱۷۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه کشور نیز چندان وجیه به نظر

۱- نظریه شماره ۹۱/۳۰/۴۸۳۵۸ مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۵ شورای نگهبان:

«در خصوص مصوبه‌های مورد شکایت، نظر به اینکه حق مشرفیت که همان حق مرغوبیت است با توجه به ماده واحده قانون راجع به لغو حق مرغوبیت مصوب ۱۳۶۰/۰۶/۲۸ مجلس شورای اسلامی ممنوع گردیده است، بنابراین اخذ آن خلاف موازین شرع نیز می‌باشد...»

نظریه شماره ۹۳/۱۰۲/۱۰۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۰ شورای نگهبان:

«همانطور که قبلاً طی نظریه شماره ۹۱/۳۰/۴۸۳۵۸ مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۵ اعلام گردیده است، نظر به اینکه حق مشرفیت که همان حق مرغوبیت است با توجه به ماده واحده قانون راجع به لغو حق مرغوبیت مصوب ۱۳۶۰/۰۶/۲۸ مجلس شورای اسلامی ممنوع گردیده است، بنابراین اخذ آن خلاف موازین شرع نیز می‌باشد.»

نمی‌رسد و بنا بر توضیحات فوق مردود است.

لذا می‌توان گفت شورای اسلامی شاهین‌شهر صلاحیت وضع عوارض ارزش‌افزوده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی را - که همان حق مشرفیت یا مرغوبیت است - نداشته و بر اساس آراء سابق شورای نگهبان در مقام اظهارنظر نسبت به مصوبات مجلس یا در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تنها مقام صالح جهت وضع قاعده در این موضوع، مجلس شورای اسلامی است.

پیوست

آراء دیوان عدالت اداری:

• دادنامه شماره ۲۵/۷۵ مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۲

رای هیات عمومی:

نظریه ماده ۳۵ قانون تشکیلات شوراهای اسلامی و بند الف ماده ۴۳ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و نحوه مصرف آن در موارد معین در باب تضمین مراجع صالح جهت تعیین و تصویب عوارض شهرداری‌ها و اینکه استناداری صلاحیتی در وضع و تصویب عوارض مزبور ندارد، لذا مصوبه مورد شکایت مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌شود.

• دادنامه شماره ۱۲۳ مورخ ۱۳۷۷/۶/۱۴

مقدمه:

الف) شعبه سیزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۵۴/۷۵ موضوع شکایت آقای علامرضا گللابی و غیره به طرفیت شهرداری منطقه یک مشهد به خواسته ابطال دستورالعمل شماره ۲۱/۵۳۰۵۰ مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۲۱ و ابطال تصمیم شهرداری مبنی بر پرداخت مبلغ ۸۲۱۶۸۶۷۵ ریال به‌عنوان ارزش افزوده و الزام به صدور پایان کار به شرح دادنامه شماره ۴۴۱ مورخ ۱۳۷۵/۵/۱۶ مستنداً به رأی مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۲ حکم به ورود شکایت دایر بر تصمیم شهرداری در خصوص دریافت مبلغی تحت عنوان عوارض ارزش افزوده و الزام به صدور پایان کار صادر نموده است.

ب) شعبه دوم هیات تجدیدنظر در رسیدگی به تقاضای تجدیدنظر شهرداری

مشهد نسبت به دادنامه شماره ۴۴۱ مورخ ۱۳۷۵/۵/۱۶ صادره از شعبه سیزدهم دیوان عدالت اداری، در پرونده ۳۵۴/۷۵ به طرفیت آقای غلامرضا گلابی و غیره طی دادنامه شماره ۵۳۸-۷۶/۵/۱۹ چنین رأی صادر نموده است، دادنامه بدوی مبنی بر الزام شهرداری به صدور گواهی پایان کار با رعایت قوانین و مقررات مربوط از جمله تعیین تکلیف قطعی اختلاف طرفین در مورد عوارض قانونی در مرجع صلاحیت دار خالی از اشکال است و با رد اعتراض دادنامه بدوی به این کیفیت تأیید می شود.

ج) شعبه ششم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۳۵۵/۷۴ موضوع شکایت آقای اسم علی ابراهیمی فرد به طرفیت شهرداری منطقه یک مشهد به خواسته اعتراض به مطالبه ارزش افزوده به شرح دادنامه شماره ۳۴۰ مورخ ۱۳۷۵/۴/۳۱ با عنایت به این که دستورالعمل مورد استثنا شهرداری مشهد به موجب دادنامه شماره ۲۵ مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری خلاف قانون تشخیص و ابطال گردیده بنابراین شکایت را وارد تشخیص و رأی به حقانیت شاکی صادر نموده است.

د) شعبه اول هیأت تجدیدنظر در رسیدگی به پرونده کلاسه ت ۷۵۳/۷۵/۱ موضوع تقاضای تجدید نظر شهرداری مشهد نسبت به دادنامه شماره ۳۴۵ مورخ ۱۳۷۵/۴/۳۱ صادره از شعبه ششم دیوان در پرونده کلاسه ۳۵۵/۷۴ به طرفیت اسماعیل ابراهیمی فرد به شرح دادنامه شماره ۷۲۸-۷۶/۶/۱۰ دادنامه بدوی را عیناً تأیید نموده است.

ه) شعبه سیزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶/۷۵ موضوع شکایت آقای حسن قرآنی به طرفیت شهرداری منطقه یک مشهد - استانداری خراسان، به خواسته لغو تصمیم شهرداری در دریافت مبالغی تحت عنوان عوارض ارزش افزوده به شرح دادنامه شماره ۷۲۷-۱۳۷۵/۸/۱۹ مستنداً به رأی شماره ۲۵ مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۲ هیأت عمومی دیوان حکم به ورود شکایت صادر نموده است.

و) شعبه دوم هیأت تجدیدنظر در رسیدگی به پرونده کلاسه ت ۱۲/۷۶/۲ موضوع

تقاضای تجدیدنظر شهرداری مشهد نسبت به دادنامه شماره ۷۲۷ مورخ ۱۳۷۵/۸/۱۹ صادره از شعبه ۱۳ دیوان عدالت اداری در پرونده کلاسه ۶/۷۵ به طرفیت آقای حسن قرآنی به شرح دادنامه شماره ۸۳۲ مورخ ۷۶/۶/۲۲ چنین رأی صادر نموده است، چون رفع هر گونه اختلاف بین مودی و شهرداری در مورد مطالبه عوارض در صلاحیت کمیسیون مقرر در ماده ۷۷ قانون شهرداری قرار دارد، رسیدگی ماهوی به این قبیل اختلافات در دیوان مجاز نیست، لذا دادنامه بدوی فسخ می‌شود و به اعتبار صلاحیت کمیسیون مذکور قرار عدم صلاحیت دیوان صادر می‌گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت‌الله موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیأت عمومی:

نظر به رأی شماره ۲۵ مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مبنی بر ابطال مصوبه شماره ۲۱/۵۳۰۵۰ مورخ ۱۳۷۲/۱۲/۲۱ در اجرای ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری و عدم جواز تمسک به مصوبه مزبور پس از ابطال آن دادنامه شماره ۷۲۸-۱۳۷۶/۶/۱۰ شعبه اول هیأت تجدیدنظر که بر این اساس صادر شده است، موافق اصول و موازین قانونی تشخیص می‌گردد. این رأی مطابق قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

• دادنامه شماره ۱۷۲ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷

رای هیأت عمومی:

طبق ماده پنج قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب

۱۳۵۱ وظیفه و مسئولیت کمیسیون مذکور در این ماده بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی شهری حسب مقررات مربوط است. نظر به اینکه وضع قاعده آمره در جهت تحدید یا سلب مالکیت مشروع و قانونی اشخاص اختصاص به حکم صریح قانونگذار دارد بنابراین مصوبه مورخ ۱۳۷۳/۷/۲۳ کمیسیون ماده پنچ شهرستان قزوین مبنی بر الزام اشخاص به واگذاری قسمتی از املاک خود در مجاورت محور تجاری به عمق حداقل ۳ متر و به طول بر پلاک به منظور تأمین پیاده رو مغایر حکم مقنن در باب حرمت مالکیت اشخاص و اصل تسلیط و خارج از حدود اختیارات آن کمیسیون در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می‌شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

• دادنامه شماره ۱۷۹۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۲

رأی هیأت عمومی

با توجه به اینکه مطابق مواد باب دوم از قانون ثبت اسناد و املاک کشور، انجام امور قانونی اصلاح حدود در اسناد مالکیت از وظایف سازمان ثبت اسناد و املاک کشور است که برای انجام این امر با رعایت ماده ۱۰۱ قانون شهرداریها باید وضعیت طرحهای توسعه شهری استعلام شود و ارائه خدمات اصلاح حدود املاک به هر نحو در اسناد مربوط، توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور انجام می‌شود و از وظایف شهرداری نیست، بنابراین قسمت اول بند ۱۵ تعرفه عوارض و بهای خدمات شهرداری یزد برای اجرا در سال ۱۳۹۱ مصوب شورای اسلامی شهر یزد که طی آن مقرر شده است « ۱۵- بهای خدمات اصلاح حد $30 \times 50\%$ سطح کوچه بر ملک، املاکی که سند آنها به ملک محدود می‌شود ولی در محل گذر موجود می‌باشد. قیمت معبر را حدود نصف قیمت املاک مجاور در آن در

نظر می گیریم...» خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع وضع تشخیص داده می شود و به استناد بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، ابطال می شود. فراز پایانی بند ۱۵ مصوبه مورد اعتراض مغایر قانون تشخیص نمی شود./

• دادنامه شماره ۴۸۴ مورخ ۱۳۹۱/۷/۱۷

رأی هیأت عمومی

نظر به این که قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۱۳۸۹/۳/۲ - ۸۹/۳۰/۳۸۳۹ اعلام کرده است که: «موضوع مصوبه شماره ۲۰۱ جلسه شورای اسلامی شهر اهواز، در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۲/۲۹ فقهای معظم شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر فقهای محترم به شرح زیر اعلام می گردد، با فرض اینکه هیچ قانونی برای استانداری ها یا شورای شهر تجویز این که قسمتی از زمین های ملکی اشخاص را مجاناً به شهرداری تملیک نمایند وجود ندارد، فلذا اصل مصوبه استانداری خلاف موازین شرع بوده و بالتبع موضوعی برای مصوبه شورای شهر باقی نمی ماند.» در اجرای مواد ۴۲ و ۴۱ قانون دیوان عدالت اداری حکم بر ابطال مصوبه شورای اسلامی شهر اهواز از تاریخ تصویب صادر و اعلام می شود و با توجه به ابطال مصوبه به لحاظ مغایرت با موازین شرعی، موجبی برای اتخاذ تصمیم در خصوص ادعای مغایرت مصوبه با قانون وجود ندارد. ضمناً پرونده برای رسیدگی به خواسته دیگر شاکی به شعبه دیوان عدالت اداری ارجاع می شود.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل‌های آینده، که با کمال دقت و قدرت و نظایف اسلامی و ملی خود
رایجاً و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه‌ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگسازده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سبهد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir